

(13)

(ז) הגמראיני נא וגוי. הנה המעיט ממה שהתנה לשאול, כי הוא אמר ואומר אליה הטי נא כדך ואשתה ועתה אמר הגמראיני פ"י לשרן גמיעה, גם אמר מעט, גם לא אמר שחטה היא כדה להשקותו כאשר התנה. טעמו הוא על פי דבריהם ז"ל (ב"ר פ"ט) שראה שעלו המים לקראתה וסימן זה הוא מובהק שאינו מצוי בכנות הכנעני כי אם בזרע ברוך וקדוש כאברהם, גם מזלו הראהו כי היא זאת, לזה היה ירא על התנאים שהתנה שמא לא תקיים אותם ונמצא הוא מפסיד מבוקשו על ידי תנאו, לזה היה ממעיט בכל האפשריות בתנאו כדי שיהיה נקל בעיניה לעשותם:

(ט) ותאמר שחה וגוי. פידוש כנגד שאמרת גמיהא מעט שחה כחפצך. ולא שישחה הוא בידו אלא היא חטרה במצוה להשקות צמא למים, ותמהר ותורד כדה על ידה כדי שלא יטרח הוא בשאת הכר לשחות, ואומר ותשקהו פירוש מלכד שלא טרח לשאת הכר עוד לה שהיתה טורחת לקרב לפיו המים שלא יצטרך הוא אפי' להטות הכלי: ושעם שלא אמרה תכף ומיד גם לגמליך וגוי לחוספת ותרנות נחכוונה הצדקת, שאם היתה מקדמת לומר גם לגמליך וגוי קודם שישחה הוא יש מקום לו למהר להקל טורחה כיון שעוד לה טרחת הגמלים מה שאין כן קודם שתודיעהו יחשוב כי הוא זה כל הטורח וישחה כחפצו לאט לאט ואחר ששחה תיכף אמרה גם לגמליך וגוי:

אלו האיוע

(15)

(טו) והנערה טובת מראה מאד וגוי. בילר הכתוב שלשה טעמים מדוע פגע זה העבד יותר מנאחרות, א' שהיא טובת מראה מאד יותר משארית בתולות שראה עם, ב' ואיך לא ידעה שהמזונן זה שאין לה דבר עם אנשים, כמו שראה שארי בתולות שהכל מכריזין אותן, באשר היו רגילין בכל יום להיות עם הרועים אלל הבאר, וגם לא היו לנעוה כ"כ אלל אותה בתולה לא יראה עד היום לשאוב, על כן לא ידעה אדם, ומה המזונן העבד שהיא מיוחסת, ומש"ה לא היטה רגילה צדק, או משום לניעות, ג' ותרד העיניה ותמלא כדה ותעל. ראה שהיא לא שחה עממה לשאוב ככל השואבות שזה אינו דרך לניעות, כדאי' בשבת דקי"ג ב', לענין לקט, אלל ירדה לתוך העין, ותעל: (יז) הגמראיני נא. ולא אמר לה הטי מדך, כי אחרי שירדה לתוך העין ע"כ שאנה הכד מלאה, ושזו לא היה צריך להטות הכד לצורך גמיהא, אלל שתימחהו לגמול מן הכד בעודה על הכתף: (יח) שחה אדני. לא גמיהא מועטת מעל הכתף, אלל שחיה כפי הצורך, על כן הורידה הכד: (יט) ותבל להשקותו. היא מנעמו להשקותו, כי כן ראו להיות טהר להולך בשדה, ושמש שלל לשחות כל זורכו מים קרים, אמנם שלל יתשוב כי היא מנעמו באשר רע. לה ששחה הרבה, על כן חזרה ואמרה גם לגמליך שאשכ עד אם כלו לשחות מעמם ולא אמנע מהם כל הצורך:

האיוע?

(14)

(ט) ותבל להשקותו. היה צריך לומר ויכל לשחות, נתכוון לומר שהיתה היא מקרכת לו המים לשחות עד סוף השתיה ולא היה צריך הוא לטרוח בהטיית מים אליו: עוד אפשר שחששה עליו לצד שהיה עייף בדרך הפלגת השתיה תזיק והיא הצדקת שעה בדעתה שיעור שיספיק לשתייתו ולא רצתה להוסיף לו לכל יסתכן כי העייף לא ישער בשתייתו בעת צמאונו, וכדי שלא יחשוב כי לצד המעטט הטורח נתכוונה לזה אמרה אליו גם לגמליך וגוי עד אם כלו ולא אתנהג עמם בהשערת ההסתפקות הא למדת כי לצד רחמנות ואהבה נתכוונה אליו כטעם הנזכר: עוד יתבאר על דרך אומרים ז"ל (ברכות מ.) בפסוק (דברים יא טו) ונתתי עשב בשוך לבהמתך וגוי שצריך אדם להקדים לתת מזון לבהמתו ואח"כ את עצמו. ויש לך לדעת כי דוקא דאין כאן סכנה או צער אבל בסכנה או בשיש צער קודם יש לחוש לצערו ואחר כך בהמתו, ולזה כששאל האיש הגמראיני מעט הרגישה הצדקת כי צמא למים היה ומצטער היה לזה אמרה לו שחה וכשנתנה לו שיעור ששיערה כי ודאי אין כאן חשש לצער הצמא ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב כי בגדר זה שאינך מצטער אותם צריך להקדים, והוא שסמך הכתוב לותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך וגוי, ואומר עד אם כלו פ"י לא אשער להם כפי האומדנא אלא אשקה ולא אשא ידי עד שאראה שמים לפנים ואינם שותים וזה לך האות כי כלו לשחות:

אלו האיוע

(16)

(כד) ותאמר. השיבתהו על השאלה הראשונה ומלכה ונחור היו ידועים לפיכך אמרה לו כל זה. (כה) ותאמר, השיבתהו על השאלה השנייה ואמרה לו יותר ממה ששאלה, להודיע כי רחבת לב היתה שאמרה לו שיתנו לו תבן ומספוא ועדיין לא נתן לה דבר עד שהשיבתהו על שאלותיו.

יבן

(17)

(כז) ותשא רבקה וגוי ותרא את יצחק. בעודו עומד ומתפלל והי' אז כמלאך אלהים טרא מלאך, וכמבואר ברבה שראהו ידיו שטוחות בצמלה, על כן נבעתה מלאך:

האיוע?